

PONAŠANJE U SLUČAJU POTRESA

Postupci prije potresa:

Saznaj što više o potresima i šta treba činiti ako do njega dođe. Držite velike i teške predmete na nižim policama. Dobro pričvrstite police i ormar, ogledala, okvire za slike. Onemogućite gibanje pokretnih dijelova namještaja. Boce, staklo, porculan i druge lako lomljive stvari držite u niskim i zatvorenim ormarićima. Definišite "sigurnija" mjesta u svakoj prostoriji (nosiv zidovi, čvrsti sto i sl.) koji može poslužiti kao prvi zaklon u slučaju potresa i upoznajte sve članove domaćinstva. Neka vam na dohvata ruke bude osnovna sredstva za samopomoć. Trebate označiti u stanu glavne sklopke i sa uputstvom da ukućani znaju postupak kako se isključuje struja, voda, plin. Imajte pripremljene nužne stvari u slučaju evakuacije i napuštanja stana.

Za vrijeme potresa:

Ostanite mirni i prisebni i ne dozvolite da vas obuzme panika. Ne pokušavajte bježati. Minimalno se krećite u toku potresa i nastojte što kraćim putem doći do najbližeg sigurnijeg mjesta u stanu. Ako vas je potres zatekao na višim spratovima sklonite se pored nosivih zidova, pod okvire vrata, u unutrašnji ugao prostrije. Ostanite u objektu dok potres ne prestane, sagnite se i pokrijte rukama glavu i vrat. Odmaknite se od staklenih površina i pregradnih zidova. Maknite se od polica ili sličnog namještaja koji mogu lako pasti. Ne trčite na izlazna vrata. Ne izlazite na terasu i balkon. Ako situacija dozvoljava isključite sve izvore električne energije, plina i vode.

Uputstvo za ponašanje nakon prvog udara

Budite spremni za dodatne potrese. Ako je objekat oštećen, zbog mogućnosti nastanka jačeg zemljotresa napustite ga smireno bez panike. Provjerite da li je neko od vaših članova porodice povrijeđen. Ne pomjerajte ozbiljno povrijeđene osobe. Koristite telefon samo u slučaju nužde, kako se ne bi telefonske linije opteretile. Izbjegavajte ulazak (povratak) u zgradu (stan, kuću) pogotovo ako postoje oštećenja na objektu.

Postupci ako ste na otvorenom:

Ostanite na otvorenom. Odmaknite se od zgrada, rasvjetnih stubova, drveća i sl.

Postupci ako ste u vozilu:

Zaustavite se odmah, ali sigurno i ostanite u vozilu. Izbjegavajte zaustavljanje blizu ili ispod zgrada, drveća, nadvožnjaka, rasvjetnih stubova. Budite oprezni nakon potresa moguća su oštećenja ceste, nadvožnjaka, mostova. Vozilo parkirajte u širokom prostoru kako ne bi ometali prolaz većim službenim vozilom i da ne budete smetnja za upotrebu hidranata.

Postupci ako ste zarobljeni pod ruševinom:

Pokrijete usta dijelom odjeće ili maramicom. Pokrete smanjite na minimum. Pokušajte ostati smireni i lagano udarajte po cijevima ili zidu tako da vas sapsioci mogu ponaći. Koristite neko priručno sredstvo za privlačenje pažnje kako bi se utvrdilo gdje se nalazite. Ne vičite ako ne morate - vikanje može prouzrokovati udisanje opasne količine prašine. Čuvajte snagu. Ne palite šibice ili upaljače.

Postupci nakon potresa:

Budite spremni za ponovno podrhtavanje tla. Obično su naknadni potresi slabije jačine od glavnog udara, ali su opasni jer mogu uzrokovati dodatne štete na već oštećenim građevinama. Najsigurnije je ostati na otvorenom dok se ne utvrdi koja je građevina sigurna. Kada prestane prvi potres, napustite postorije i uzmite sa sobom najvažnije spremljene stvari (zgradu prvo napuštaju majke sa djecom, djeca sa posebnim potrebama, starije osobe i invalidi pa ostali). Ne napuštaj zgradu liftom, upotrebljavaj isključivo stepenice (mogu se pokvariti instalacije, nestati električne energije, oštetiti i srušiti lift - kao posljedica prvog ili ponovnog potresa). Isključite električnu energiju na glavnoj sklopki, zatvorite plin, vodu na glavnom ventilu. Posvetite se ukoliko situacija to omogućava, pomoći eventualno stradalima. Koristite za piće samo flaširnu vodu i vodu koja stigne kao pomoć. Pobrinite se za kućne ljubimce. Provjerite jeste li povrijeđeni i pokušajte sebi pružiti prvu pomoć. Do dolaska spasilačkih timova pomozite ozlijeđenim u svojoj okolini. Ukoliko trebate hitnu pomoć, obavjestite svoga spasitelja o svojoj lokaciji i objasnite svoje trenutno zdravstveno stanje. U slučaju većih posljedica spasioci neće moći pružiti svima prvu pomoć. Ako se od vas traži i ako ste sposobni priključite se da pomognete spasiocima i uvijek slušajte upute ovlaštenih osoba. Kada se proglašava evakuacija ili sklanjanje postupite prema uputama nadležnih Gradskih službi. Dalje postupke činite prema uputama dobivenim putem sredstava javnog informisanja, Gradskog štaba civilne zaštite i predstavnika Službe civilne zaštite. Ne vjerujte glasinama i ne širite ne provjerene informacije.

Gdje se skloniti?

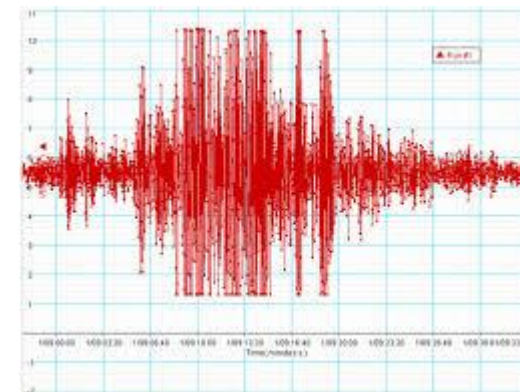
Služba civilne zaštite Grada Tuzla ima urađen opertivni "Plan zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od posljedica potresa", u kojem su definisane lokacije i površine terena po pojedinim mjesnim zajednicama i četvrtima Grada Tuzla, za prihvata građana nakon izvršene evakuacije. Takođe su definisani glavni pravci evakuacije i sa utvrđenim konkretnim zaduženjima svih Službi zaštite i spašavanja Grada Tuzla u slučaju potresa. Obavezno pratiti data saopštenja i upute Gradskog štaba civilne zaštite.

GRAD TUZLA

SLUŽBA CIVILNE ZAŠTITE

POTRES

Potres ili zemljotres je endogena pojava koja predstavlja iznenadno podrhtavanje zemljine kore nastalo kao posljedica oslobađanja energije nakupljene u stijenama ispod zemljine površine, a nastaje kao posljedica tektonskih pokreta duž postojećih dubokih rasjeda između tektonskih blokova različite veličine (> od 90% potresa u svijetu je tektonskog porijekla), zatim vulkanske aktivnosti ili zbog ljudske aktivnosti (gorski potresi u rudnicima, nuklearne probe i sl.).

VAŽNIJI BROJEVI TELEFONA:

121 - Operativni centar Službe civilne zaštite,

122 - Policija, 123 - Vatrogasci, 124 - Hitna pomoć

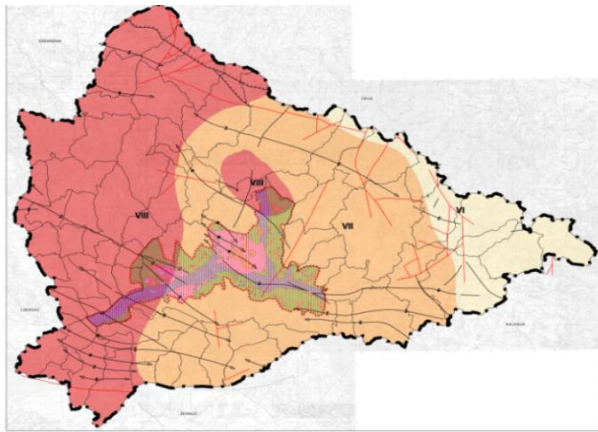
SEIZMIČKE KARAKTERISTIKE TERENA NA PODRUČJU GRADA TUZLA:

Prema Procjeni ugroženosti Grada Tuzla od potresa, područje Tuzle nalazi se u tri seizmičke zone MCS skale i to:

- Centralni dio Grada Tuzla (urbano područje) nalazi se u granicama VIII stepena MCS (rušilački zemljotres).
- Zapadni, sjeverni i južni dio Grada nalazi se u okviru VII MCS skale (vrlo jaki zemljotres).
- Istočni dio Grada nalazi se u okviru VII stepena MCS skale, osim dijela naselja Požarnice koja se nalazi u granicama VI stepena MCS skale (jaki zemljotres).

U slučaju potresa na području Grada Tuzla prema usvojenom "Planu zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih nesreća" (Služba CZ), provodile bi se sljedeće mjere zaštite i spašavanja kroz dvije faze aktivnosti (faza spašavanja i faza otklanjanja posljedica):

1. Evakuacija ljudi materijalnih dobara
2. Zbrinjavanje ugroženih i stardalih,
3. Zaštita i spašavanje od rušenja
4. Zaštita i spašavanje od požara – koja je sastavni dio Plana zaštite i spašavanja od požara
5. Prva medicinska pomoć
6. Asanacija terena

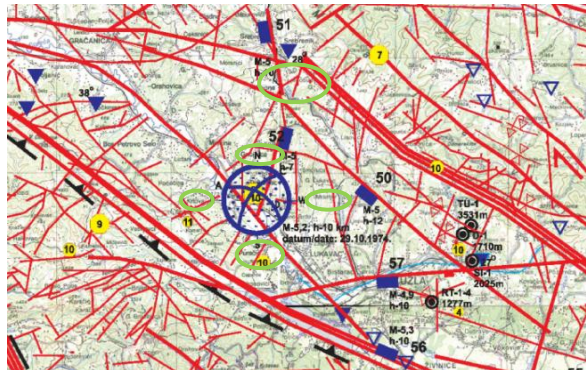

Seizmička karta Grada Tuzla

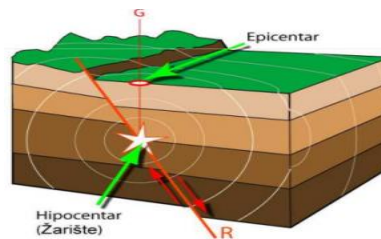
Jačina potresa opisuje se sa dvjema mjerama: *magnitudom* koja se izražava egzaktnom mjerom oslobođene energije pri potresu, a mjeri se seizmografom i izražava se u stepenima po Rihteru (9 stepeni). Dok *intezitet potresa* opisuje posljedice koje potres proizveo na zemljinoj površini, a iskazuje se prema MCS skali-poznata kao Mercaliejva skala (12 stepeni) ili prema najnovijoj Europskoj makroseizmičkoj skali (EMS) koja povezuje i prikazuje koleraciju obje skale (Rihterovu i MCS skalu).

Magnituda po Richteru M_s	Intezitet po EMS-98	Definicija	Opis tipičnih učinaka (skraćeno)
1,0 - 3,0	I	Ne osjeti se	Ne osjeti se
3,0 - 3,9	II	Pfjetko se osjeti	Osjeti ga vrlo ograničen broj ljudi koji miruju u kući.
	III	Slab	Unutar nekog prostora osjeti ga manji broj ljudi. Ljudi koji miruju osjete blagotrajno podstiranje.
4,0 - 4,9	IV	Najbješće opažen	Unutar nekog prostora osjeti ga mnogo ljudi, a vani, na otvorenome vrlo mali broj. Probudni manji broj ljudi. Prozori, vrata i sude klepeće.
	V	Jak	Unutar nekog prostora ga osjete većina prisutnih, a vani na otvorenome manji broj. Mnogi koji spavaju se probude. Manji broj ljudi se uplašiti. Zgrade podstiravaju. Visoki predmeti se zamjetno njišu. Manji predmeti se pomiču. Vrata i prozori se otvaraju ili zatvaraju.
5,0 - 5,9	VI	Uzrokuje lagana oštećenja	Mnogi su uplašeni i istrčavaju vani, na otvoreno. Neki od predmeta padaju sa svojih postolja. Mnoge građevine tpe lagana nekonstruktivna oštećenja, poput vlasatih pukotina i otpadajnja komadica zbuke.
	VII	Uzrokuje oštećenja	Većina ljudi je uplašena i istrčava vani, na otvoreno. Namještaj se pomiče, a veći broj predmeta pada s policia. Mnoge dobro građene obične zgrade tpe umjerenio oštećenje: manje pukotine u zidovima, otpadanje zbuke, otpadanje dijelova dimnjaka; na starijim zgradama se mogu javiti šire pukotine u zidovima te možda doći do rušenja ispunskih zidova.
6,0 - 6,9	VIII	Uzrokuje teška oštećenja	Mnogi ljudi se teško održavaju na nogama. Mnoge građevine zadobivaju široke pukotine u zidovima. Manji broj solidno građenih običnih zgrada zadobivaju ozbiljne slomove zidova, dok se slabije starije konstrukcije mogu un.šit. baziva opću paniku. Mnoge slabije gradnje se ruše. Čak i na dobro građenim običnim zgradama su vrlo teška oštećenja: ozbiljni slomovi zidova i djelomični slomovi konstrukcija.
	IX	Razoran	Mnogo običnih dobro građenih zgrada je srušeno, čak i one što su projektirane kao potresno otporne su razorene.
>7,0	X	Vrlo razoran	Mnogo običnih dobro građenih zgrada je srušeno, čak i one što su projektirane kao potresno otporne su razorene.
	XI	Pustošan	Većina običnih dobro građenih zgrada je srušeno, čak i one što su projektirane kao potresno otporne su razorene.
	XII	Potpuno pustošan	Gotovo sve zgrade su razorene.

Skraćeni oblik Europske makroseizmičke skale

Izvod iz Seizmotektonske karte BiH sa prikazom dubokih rasjeda, zatim rasjeda tzv. prvog i drugog reda kao i labilnih geoloških blokaova u blizini Tuzle (označene lokacije često registrovanih potresa: Mramor, Puračić, Gnojnica, Krtova, Dobošnica i dio terena južno od Srebrenika)

VAŽNE ČINJENICE O POTRESIMA:

Potresi se nemogu predvidjeti (vrijeme kada će se desiti potres i njegova jačina). Potresi traju od nekoliko sekundi do jednog minuta i obično dubina hipocentra kreće se od 2 do 20km, a mogu se pojavljivati kao tzv. početni potresi, glavni potres (najači potres) i naknadni potresi. Najbolja preventiva je planska, projektovana i izvedena gradnja građevina prilagođena maksimalno očekivanom intezitetu potresa na određenom prostoru. **Prema članu 131. Odluke o provođenju Prostornog plana Grada Tuzla za period 2010-2030 pri izdavanju urbanističke saglasnosti navodi se obavezan uslov da se pri projektovanju i izvođenju radova konstruktivni sistemi građevina prilagode seizmičkim parametrima vezani za maksimalno očekivani potres na području Grada Tuzla, a to je potres od VIII stepena MCS skale.** Generalno potres ne "ubija", već indirektno ubijaju oštećene građevine i njihovi prateći dijelovi. Neophodno je konstantno educiranje stanovništva, te uvježbavanje i osposobljavanje službi za prouđenje mjera iz Plana zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od potresa.

OSNOVNE SNAGE KOJE KOORDINIRAJU I PROVODE MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA NA PODRUČJU GRADA TUZLA U SLUČAJU PRIRODENE ILI DRUGE NESEREĆE

Gradski štab civilne zaštite, Služba Civilne zaštite Grada Tuzla u čijem sastavu se nalazi Profesionalna vatrogasna jedinica, Služba za medicinsku pomoć (JU Dom zdravlja Dr. Mustafa Šehović), Služba za zaštitu i spašavanje životinja (JP Gradska veterinarska stanica), Služba za čistoću (JKP Komunalac), Služba za vodosnabdjevanje (JKP Vodovod i Kanalizacija), Služba za asanaciju terena (JKP Komemorativni centar), Služba za informisanje i masovnu edukaciju građana (JP RTV7), Služba crvenog križa/ krsta Grada Tuzla, Služba radio amatera.

VAŽNE NAPOMENE:

Građani imaju pravo i dužnost učestvovati u radu struktura Civilne zaštite i izvršavati obaveze u davanju po potrebi određenih materijalnih dobara na raspolaganje službi Civilne zaštite, te se obučavati za ličnu i uzajamnu zaštitu i dr. Svi radno sposobni mušakrci od 18 do 65 godina i žene od 18 do 55 godina obavezni su učestvovati u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara. **U slučaju veće katastrofa nastale kao posljedica potresa i ako obim katastrofe prevazilazi mogućnosti lokalne zajednice u provođenju mjera zaštite i spašavanja, tada se upućuje zahtjev za pomoć prema višim nivoima vlasti kada se angažuju entitetski i državni spasilački timovi, a po potrebi mogu se angažovati i međunarodne snage, odnosno spasilački timovi (USAR timovi- timovi za spašavanje iz ruševina i po potrebi i druge vrste spasilačkih timova).**